

עניינים תוכן

מבוא	2
יחסי הודו פקיסטן	4
נהר האינדוס	5
סכסוך נהר האינדוס	7
ביבליוגרפיה	14

מבוא

האינדוס הוא הנהר הגדול ביותר בפקיסטן ואחד הגדולים בעולם באופן כללי. הנהר מקור שמה של הודו. הוא מתחיל מטיבט והוא זורם מהרי ההימלאיה לכיוון צפון מערב דרך קשמיר. התרבויות אשר התפתחו באזור זה היו מהתרבויות העירוניות הקדומות ביותר בעולם.

לפני החלוקה של תת היבשת ההודית למדינות הודו ופקיסטן האינדוס היה שני רק לגנגס מבחינת החשיבות שלו לאזור, חשיבות תרבותית וחשיבות כלכלית. כיום הודו פקיסטן וסין נאבקות ביניהם על המים בדרום והן עושות זאת במשך שנים רבות. החיכוכים בין הודו ובין פקיסטן שהחלו לאחר קביעת הגבול השרירותי שנעשתה על ידי בריטניה לאחר הכרזת העצמאות. כפי שהדבר קרה במקומות אחרים, קביעת הגבול השרירותית הביאה לבעיות קשות לאחר מכן. קו הגבול היה אמור להפריד בין האזור שהיה בו ריכוז אוכלוסייה הינדי גדול ומספר דומה של סיקים אשר היגרו בכיוון ההפוך¹.

רוב המוסלמים אשר היגרו מהודו לפקיסטן רוכזו באזור אחד בדרום המדינה. בקרב אותם מהגרים קם כוח פוליטי חדש ומאז מתחוללת באזור מעין מלחמת אזרחים קשה מאוד. השלטונות הפקיסטניים לא מסוגלים להתמודד עם הבעיות הללו והיא מאשימה את הודו בכך שהיא מתסיסה את האזור. ההודים מצידם סבורים את אותו הדבר והסכסוך בין המדינות מתחמם מידי כמה שנים.

הסכסוך הזה גרר גם סכסוך ומחלוקת בנוגע לזכויות המים של נהר האינדוס ועל כך היובלים שלו. לאחר הכרזת העצמאות מחוז פנגאב המזרחית של הודו סגר את המקורות למחוז המערבי של פקיסטן. מקורות המים התחדשו רק לאחר שפקיסטן הסכים לנהל משא ומתן בנוגע לחלוקת המים. המתיחות נמשכה במשך כל הזמן עד אשר נחתם הסכם ב-1960². הגיאוגרפיה של החלוקה הייתה כי המקורות המקור של האינדוס היו בהודו והדבר לא רק פגע בטווח המידי בכלכלה של פקיסטן אלא גרם לה להבין כי היא עתידה להיות תלויה באופן מלא בשיקול הדעת של הודו, בנוגע לאינטרסים של פקיסטן.

הודו מצידה ביקשה לפתח אגן רווחי שינצל את הקרקע אולם פקיסטן חששה כי הדבר יביא לפגיעה בפוטנציאל הכלכלי של המדינה. לאחר ההסכם של 1948 הוחלט כי הודו תהיה חייבת לשחרר כמות מסוימת של מים בתמורה לתשלומים של פקיסטן שינתנו להם באופן שנתי. ההסכם נועד להיות הסכם ראשוני שלאחריו יתנהל משא ומתן על הסכם קבע. במשך השנים אף צד לא היה מוכן

¹ Gilmartin, David (2020), Blood and Water: The Indus River Basin in Modern History, Univ of California Press. P 201.

² Ibid., p 201,

להתפשר על העמדות שלהם והמשא ומתן הגיע לקיפאון מסוים. מנקודות המבט ההודית לא היה תמריץ של פקיסטן שיגרום להודו להסיט את מי הנהר לתעלות ההשקיה של פקיסטן. מצידה של פקיסטן היא הבינה כי הודו לא תשרת את האינטרס שלהם ולכן היא שאפה להגיע להכרעה בינלאומית אשר תכריע אולי לטובת האינטרס הפקיסטני בצורה הולמת יותר³.

עבודה זו תבקש לעמוד על הסכסוך סביב נהר זה ותבקש לענות על שאלת המחקר: **כיצד מדינות שקיים בניהן סכסוך פוליטי מתמודדות עם ניהול מקורות מים משותפים? מקרה בוחן: נהר ההינדוס שחוצה את הודו ופקיסטן**

אזור המפגש בין האינדוס לנהר זנסקר, לדאקה⁴



יחסי הודו ופקיסטן

מערכת יחסים זו היא מערכת היחסים שבין הרפובליקה של הודו ובין הרפובליקה האסלאמית של פקיסטן. יחסים אלו הינם מורכבים מאוד בשל התנאים שבהם נוצרה מדינות ובשל התנאים אשר אפיינו את מערכת היחסים שבין המדינות מאז הקמת המדינות הללו. בשנת 1947 הודו ופקיסטן קיבלו עצמאות מבריטניה. החלוקה בין שתי המדינות הללו נעשתה לפי התכנית "תכנית השלושה

³ Gilmartin, David (2020), Blood and Water: The Indus River Basin in Modern History, Univ of California Press. P 201.

⁴ Confluence of Indus (on the left) and Zaskar rivers, Ladakh, India Bernard Gagnon 2018.